

רב ארי קילסון: מראי מקומות- כתובות דף ס"א

- (א) היא אומרת להניק, והוא אומר שלא להניק, שומעין לה, צערא דידה הוא- פרש"י, החלב רב בדדיה, ומצערה. ובשטמ"ק בשם הר"י מיגש פי' דהצער עליה הוא, וא"כ, כשהיא רוצה בצער עצמה, מאי אכפת לי' איהו בצערה דידה, הלכך שומעין לה.
- (ב) והיא בעולת בעל, בעלייתו של בעל ולא בירידתו של בעל- העיר הפני יהושע אהא דדרשינן דין זה מהא דאבימלך, ומ"ש דנרמוז שם. וביאר דמה שאבימלך הי' חייב מיתה אע"פ שהתורה מעיד עליו שלא קרב לה, היינו משום שהי' שם ענין של גזל, דלקחה בעל כרחה מבית בעלה, ואפי' אם הי' מחליט אבימלך שלא לנגוע בה, ורק להסתכל ביפיה, מ"מ בזה שלקחה בע"כ הי' שם גזל, וא"כ שפיר הי' חייב מיתה בשביל זה. אלא דלכאוי' אי"ז פשוט, שהרי משמע מקראי דהעצם לקיחה הי' ברשות אברהם, דלקח מתנות בשביל זה שלקחה (והי' בטוח שלא יהי' יכול לנגוע בה, או מכח זכותו וזכותה, או שנאמר לו בנבואה), וא"כ לכאוי' אי"ז גזל. וזהו שסיים הכתוב והיא בעולת בעל, לומר שהיא עולה בעלייתו של בעל, ולא בירידתו של בעל, ואם זה לא נהג אצלה, שתהי' נמכרה להסתכל ביפיה, א"כ אין בעלה יכול לכופף אותה לעשות כן. וע"ע במהרש"א מש"כ על דרך זה.
- (ג) כי היא היתה אם כל חי, לחיים ניתנה, ולא לצער ניתנה- פי' המהרש"א, שהי' מקום לומר דכיון דנתקלל אדם בעבורה, וי"ל שהיא טפילה לה ונתקללה יותר ממנו, ולזה אמרי' דאינו כן, אלא תקרא חוה, דהיינו דאף קודם החטא היתה אם כל חי ("היתה" לשון עבר), והוא לחיים ניתנה ולא לצער, ולכן אינה יורדת עמו.
- (ד) משום דאמר לה קמי אורחי ופרחי מאן טרח- כ' הריטב"א שיש שמביאים ראי' מכאן שחייבת לטרוח בפני כל בני הבית שסמוכין עליו. ומה דאמרי' לקמן (עמוד ב') דאינו כופה לעמוד לפני אביו ולפני בנו, היינו היכא שאינם סמוכים על שלחנו. עוד צידד לומר דלא חייבה אלא קמי ופרחי דלא קביעי, וסיים בצ"ע.
- (ה) קמי אורחי ופרחי מאן טרח- הק' הריטב"א, הא כי ליכא אלא איהי לחודה, היתה טורחת לדידי' ולדידה וגם לאורחי ופרחי, וכ"ש היכא דאיכא תרתי דיכולה לומר הא איכא איתתא אחריתי בחריקאי. ות"י דמצי למימר נפיש ביתא נפיש ארחי ופרחי, ואע"ג דהגמ' אומר סברא זו לקמן, דמשמע דעד השתא לא הוה ידעינן ההוא טעמא, ה"מ בשלש, דהוה סבר דכיון דאיכא תלת מסייעין אהרדי, אבל בשתים, י"ל דלעולם הוה ידעי' דנפיש ביתא נפיש אחרי ופרחי.
- (ו) חוץ ממוזגת הכוס- כ' תוס' בשם מחזור ויטרי שהי' רש"י מקפיד אפי' שלא ליתן המפתח מידו לידה, אולם כ' תוס' שאין ראי' מכאן, דהא מוזגת הכוס ענין של חיבה הוא, וא"כ י"ל דדוקא מוזגת הכוס אסור. וע' ברמב"ן שהביא מספר יראים דדוקא שניהם ביחד אסור, מוזגת הכוס והשטת הכוס לידו, אבל אם רק מוזגת הכוס, או הושטת דבר אחר בלבד, מותר. אבל הרמב"ן עצמו כ' שמוזגת הכוס שאמרו, לא ליתן מידו לידה, דזה אסור בכל דבר, אלא שלא תמזגנו ותניחנו לפניו על השלחן. וע"ז אמרי' דשמואל הי' מחלפה לי' משום שינוי, ומניחתו לפניו בשמאל.
- (ז) והרחצת פניו ידיו ורגליו- כ' הרמב"ן דפשוט דליגע בו אסור, והחי' הוא דאף אסרו לו לרחוץ לו במים מן הקיטון.
- (ח) שקל באצבעתי, אנח לי' בפומי- כ' המהרש"א דהלשון "בפומי" משמע שהי' סגי לי' בטעימה בעלמא, ולא בא לתוך מעי, דאל"כ, תקשי דהשתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן, צדיקים עצמן לא כ"ש, ומשום סכנה היתר מיהת הטעימה.
- (ט) מ"ט סמכת אניסא- ק', הא סכנה היתה, והי' צריך לעשות כן, ומה הק'. וכ' די"ל דהך סכנה להפסיד סעודת המלך היא יותר סכנה לר' אשי מסכנת מר זוטרא. וכ' החתם סופר דמבואר מתירוץ של המהרש"א דמחוייב אדם לסכן עצמו להצלת חברו.
- (י) איכא בינייהו שפחות- פרש"י בביצה (כח:), דמתני' היא, ומשוית לי' ברב מלכיו, ולאוי' דידה' הוא אלא דר' מלכיא. אבל ע' ברש"י בע"ז (כט:), שכ' דאוקי ר' חנינא כר' מלכיו, ור"פ כר' מלכיו, ועכשיו מעייל ר' פפא אפר מקלה כר' מלכיו. והא דנקט שפחות ולא שפחות ואפר מקלה איכא בינייהו, פרש"י משום דאמילתא דר' מלכיה דמניח בו ר' פפא סימן קאי. אולם ע' ברש"י במכות (כא:), דבאמת הוא פי' הריב"ן דכ' דמה דלא אמרי' איכא בינייהו שפחות ואפר מקלה, היינו משום דבאמת רק שפחות הוי נפק"מ ביניהם, דלא בא ר' פפא אלא לגרוע שפחות מר' מלכיו ולומר דר' מלכיו אמרה, אבל לא הי' כוונתו לומר דר' מלכיו אמר רק דברים ששייכים למתני', אלא דכל מה דשייך למתני' אמר ר' מלכיו, אולם גם אפר מקלה, שלא הי' אלא שמעתתא, גם זה אמר ר' מלכיו.
- (יא) המדיר את אשתו מתשמיש המטה וכו'- פרש"י, כגון שאמר יאסר הנאת תשמישך עלי. והק' הר"ן בנדרים (טו:), הא נדר זו אינו חל מן התורה, שהרי הנאת תשמיש הוא דבר שאין בו ממש, וא"כ איך יחול להפקיע חיוב עונה מן התורה (הוא הק' על הסוגיא דהתם, אבל כן מבואר בסוגיין, דהיכא דנודר לעקור העונה, חל נדרו, וחייב לגרשה בכתובה). ות"י דכיון דחל הנדר, ממילא פקע החיוב עונה, והרי יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה. עוד

הק' הר"ן שם, הא מצוות לאו ליהנות ניתנו, וא"כ למה אסור לקיים מצות עונה שלו. ותי' דמה דאמרי' מצוות לאו ליהנות ניתנו, היינו לומר שאין קיום המצוה עצמה חשיב הנאה, אבל אין הכוונה לומר דכל הנאה שנהנה עם קיום המצוה אינה הנאה, וכמו דאמרי' דאם נודר הנאה ממעיין, מותר לטבול שם בימות הגשמים (שאיין לו הנאה), אבל אסור בימות החמה (שיש לו הנאה).

(ב) **העונה האמורה בתורה, וכו'- יש לע', מנין לעונות אלו מן התורה.** וכ' הפני יהושע, דכתי' ועונתה לא יגרע, ולא בא הכתוב לסתום אלא לפרש, דלא דמי לשארה וכסותה, דסתמא הם כפי צורכה וכבודה, משא"כ בעונה, דכתי' בתורה לשון עונה, דמשמע שיש לה זמן קבוע, וא"כ ע"כ הדבר מסור לחכמים לומר איזה עונה יש לכאן"א, וכמו שמצינו הרבה פעמים שהכתוב מסור לחכמים, וא"כ שפיר אמרי' דהוי עונה זו מן התורה.

(ג) **הטיילין בכל יום, וכו'- הק' הר"ן** (כו. בדפיו), עונת ת"ח שהיא פעם א' בשבוע למה לא הוזכרה במשנתנו. ותי' שאין לת"ח עונה קבועה, דכיון ששנינו שהתלמידים יוצאין שלא ברשות, לר"א לל' יום ולחכמים לב' וג' שנים, א"כ משמע דגם עונת ת"ח שדרים בעירם משתנים כפי מה שהם צריכים לנדד שינה מעיניהם בענין למודם. והוסיף דהדבר ידוע שאין כל הזמנים שוים להם בכך, ודאמרי' בגמ' דעונתן א' בשבת, היינו כשאין מתחדש להם בלימודם דבר.

(ד) **מר סבר מידי דשכיח ממדי דשכיח- כ' הקרבן נתנאל** (סי' כ"ח, אות ל') דמש"כ הרא"ש לדרשת הגמ', היינו ללמדנו דכמו דנדה מותרת ביחוד עם בעלה, כן זו מותרת ביחוד עם בעלה. א"נ, הא דקתני שבת א', היינו אפי' עומד באמצע השבוע, דלא אמרי' דאין נותנן זמן אלא עד שבת, אלא נותנין שבוע שלם. **והביא מרש"י דפי'** דטעם לשיעור זה הוא משום דאשכחן דאורע ארעא לשהות כן, וכ' דא"כ י"ל דכהיום, דכל אשה שנטמא צריכה להמתין י"ב יום, א"כ י"ל דגם דין זה נשתנה, וסיים בצ"ע לדינא.